

ב לעיל מה. [למקם ע"כ].
ג לקמן ע"כ. **ד** וזכיר קטן:
לעיל ה. **ה** **ו** מנהדרין סא.
וזכיר ק. **ז** לעיל ב ע"א.

תורה אור השלם

א ובה לאלהים יתרום
בלתי ליי' לבדו: [שמות כח. יט]
ב ומכל החי מכל בשר
שנים מכל חביא אל
החבה ללחיות אתה וקר
[נבחר ויחיו: [בראשית א. יט]

ג גם מעורף השמים בעשה
שבעה יקר ונקבה לחיות
יזרע על פני כל הארץ:

[בראשית א. ג]

ד אלה תולדות נח נח איש
צדיק תמים היה בדרתיו
את האלהים התהלך נח:
[בראשית ו. א]

ה ולא יובדו עוד את
ובחיהם לשעורם אשר הם
וגם אחריהם חקת עולם
תהיה ואת להם ידרום:
[ויקרא יח. י]

ו השמר קד' פן תגשש
אחריהם אחרי השמים
מקד' ופן תדרש לאלהיהם
לאמר איכה יעבדו הגוים
האלה את אלהיהם ואעשה
כן גם אני: [דברים יב. י]

ליקוטי רש"י

[התחלת דף ב:]

הבא בהמה שחיין ראשי
אברים ששה. ומה ל' מוט
לאווי' ע"י ל' לא מוט
קרישט שקרישט מן גלגל מן
הסיבה. מלהחיות וזרע
נפא. טריפה אינה יולדת.
בדומין דר'. למעוטי טריפה
תמים
בדבריו. ענין וטל רוח
[ועיל ג.]. ענין וטלן [ובחיה
שם]. צדיק במעשיו. נלל
תמן [ועיל שם]. **אי מאתר**
ה"א ציוותא בעלמא. לאו
למיעד דמיון לן אלא
[למדין] שטייט טושה אלא
לנצוד ליהוה ל' ללוטא [ובחיה
שם]. למעוד ענין **י"ב טריפה**
מקיים ומיטה טריפה לא מעיל
שלא ממות וטל ללוטא אלא
וקן טריס שפיר דמי קממע
לן [ועיל שם]. **כפ"ל ציוות**
חייב. שהיה ענדת כבוד
למקולקל טענתה מיון
[ושהירין סא.]. א"כ טענתו
דקר מיון נלקטו נכונים וזה
ענדו דקר כבוד ולא קרישט
כיה חיה יעבדו [ואעשה כ]
ואפי' מנין שבוט חייב [ובחיה
ק.]. **איכה יעבדו.** לפי שלא
עשע על ענדת אלוטל אלא על
זנות וקטור ומקור והסתמול
כמו שטמז [שמות כב. טו]
למני' לה' נלדו דברים הנעשים
לנעטע על ומלך כון שטס
דרכה על ענדת וזה לעגדה
דבר אחר כון פועל לפעול
וורק און למקולקל וז' היל
טענתה ומייד אלא זנות וקטור
ומקור והסתמול אפילו שלא
דרכה מייד [ובחיה יב. י].

הגהות וציונים

א ראשונים וכת"י "עד
שנבשר הוא לא פלחה"
ב "בראשית משה כבוד הוא"
[כת"י]. **ג** דברי"א **אזרחו** זו
[במקום "לעבודת כוכבים"].
ד וזה בירושב"א אין הדברים
[ב ע"כ ד"ה ע"ז] הבאי לשון
זה: **ה** צ"ל [פלחיות]
[גליות]. **ו** [בדברי"א חייב]
[גליות]. **ז** בכת"י נוסף
ח דפוס פירוש וכת"י
הוספת: **ט** צ"ל **אבדו**
[דפוס]. **י** הדיא. יעבדו
[גליות]. **כ** צ"ל בולדו
ל כעין קרום המסכה
חלק מן העין: **מ** צ"ל **זרע**
[כת"י]. **נ** מהרים מ"ז
[גליות]. **ס** יש להוסיף
דקאמר [בארות המים].

רבי ישמעאל

פרק רביעי עבודה זרה

נא.

חייב. אפילו אין ענדתה צדק. **ד"מא.** מילתיה דרז כסנאי: שחט דה חגב. לכל ענדתה זרה שצטולס. צין דרפה צין אין דרפה צדק: מר סבר. רבי יהודה סבר אמרין פעין זביסה. ואע"פ דלאו זביסה ממע היא, דהא אין שמיטת תגדים טוהגט וסורא כשצירת מקל, דסניי"ה האילי ואיפא למימר פעין זביסה, וז"ה שצירת מקל דהיא צצירה וסיוף, מדלא אשמעטין אוח וסרגנול דשייךא ציה שמיטת ממע; ורצנן סברי לא אמרין כשצירה פעין זביסה: **דב"ע** דא אמרין פעין זביחה. וצמקל אפילו רבי יהודה פטר, וליסא לדרב, דכעין פנים צעינן, מידי דדמי לזביסה, כגון מיה ועוף ובהמה אפילו אין

חייב: בשלמא עביט של מימי רגלים איכא זריקה משתפרת, אלא צואה מאי זריקה משתפרת איכא. בצואה לחה. לימא כתנאי, שחט לה חגב, רבי יהודה א"מחייב, וכתבמים פוטרים; מאי לאו בהא קמפילגי, דמר סבר אמרין יפעין זביחה, ומר סבר לא אמרין פעין זביחה אלא פעין פנים. לא, דב"ע לא אמרין פעין זביחה, אלא פעין פנים פעין, ושאני חגב האיל וצוארו דומה לצואר בהמה. אמר רב נחמן אמר רבה בר אבויא אמר רב, **יעבודה זרה ששעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה, חייב ונאסרת;** זרק מקל לפניה, חייב ואינה נאסרת. א"ל רבא לרב נחמן, מאי שנא שבר, דהויא ליה פעין זביחה, זרק נמי הויא ליה פעין זריקה. א"ל יפעין זריקה משתפרת וליכא. אלא מעתה, אבני בית מוקולים במה יאסרו. א"ל, אף לדידי קשיא לי, ושאלתיה לרבה בר אבויא, ורבה בר אבויא לחייא בר רב, וחייא בר רב לרב, וא"ל, נעשה במגדל **עבודה זרה.** הניחא **למאן דאמר עבודה זרה של עובד כוכבים אסורה מיד, אלא למ"ד עד שתעבד, תישתרי, דהאי לא פלחה.** א"ל, כל אחת ואחת נעשית עבודה זרה ותקורבת לחברתה, אי הכי, בתרייתא מיהא תישתרי. אמר ליה, אי ידעת לה זיל שקלה, רב אשי אמר, כל אחת ואחת נעשית תקרובת לעצמה ותקורבת לחברתה, תנן, **מציא בראשו כסות ומעות' או כלים, הרי אלו מותרין;** פרבילי ענבים ועמרות של שפלים, ויינות שמנים וסלתות, וכל דבר שפיוצא בו קרב לגבי מזבח.

אסור: בשלמא יינות שמנים וסלתות, איכא פעין פנים ואיכא פעין זריקה משתפרת, אלא פרבילי ענבים ועמרות של שפלים, לא פעין פנים ואיכא ולא פעין זריקה משתפרת איכא. אמר רבא אמר עולא, כגון שצצרן מתחלה לכך. **א"ר אבהו א"ר יוחנן,** "מנין לזובח בהמה בעלת מום לעבודה זרה שהוא פטור, שנאמר **"זובח לאלהים יחרם, בלתי ליי' לבדו,** לא אסרה תורה אלא פעין פנים. הוי בה רבא, במאי, אילימא בדוקין שפעין, השתא לבני נח חזיא לגבוה בבמה דידהו, לעבודה זרהי מיבעיא, אלא ובמחוסר אבר, ובדרבי אלעזר, **דאמר רבי אלעזר,** מנין למחוסר אבר שהוא אסור לבני נח, שנאמר **"ומכל החי מכל בשר שנים שנים מכל,** אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אברין שלה, האי ומכל החי מיבעי ליה למעוטי טריפה. **מ'להחיות' זרע' נפקא.** הניחא למ"ד טריפה אינה יולדת, אלא למ"ד טריפה יולדת מאי איכא למימר. אמר קרא **"אתך, אתך בדומין לה, ודלקא נח גופיה טריפה הוה.** **"תמים' כתיב ביה, דלקא תמים בדרכיו.** **"צדיק' כתיב ביה, דלקא תמים בדרכיו וצדיק במעשיו.** לא מצית אמרת דנח גופיה טריפה הוה, דאי ס"ד נח טריפה הוה, א"ל רחמנא דכוותך עייל שלמין לא תעייל. השתא דנפקא ואפילו סרים, קמ"ל **"להחיות' זרע': "אמר רבי אלעזר,** "מנין לשוחט בהמה למקולס חייב, שנאמר **"ולא יובחו עוד את זבחייהם לשעירים,** אם אינו ענין לבדרכה, דכתיב **"איכה יעבדו הגוים האלה את אלהיהם,** תגהו ענין לשלא בדרכה, והא להכי הוא דאתא, האי מיבעי ליה לכדתניא,

עד

וע"ג דמי פמה טנים, דלמא טריפה מיה ס"ל, הלכך לא נפקא מ'אסר' למעוטי טריפה ואסא 'מכל הסי' למעוטה, ולא ממעמעוטא ד'הסי' דהא טריפה מיה, אלא מריפויא, ומפרש'ס להאי 'הסי' לשון גריאות, וטריפה הוא דלימעט אצל מחוסר אבר לא: **"להחיות זרע' דמה דיי.** הא לימעט טריפה: אי מאתך, טריפה הוא דממעט אכל'ס וקן וסרים מממת חולי, דאלא אמיןא לנפוסא בעלמא אמר רחמנא לטיילינהו, וטריפה לא יעול שטמות פצירה, אצל לעשות פירות לא איכפה, ואפילו וקן וסרים לעול, קממעט לן: דמפרקים. אף על פי שאין ענדתו זביסה: דבדרבה. לענדתה זרה שצטולקת זביסה, דהא נפקא לן מ'איכה יעבדו:

עד

מסכת טהרות

פרק א' המשך משנה ו'
בשתי ביצים אבל שני ובשתי ביצים אבל שלישי שבללן זה בזה, שני חלקו, זה שני וזה שני, לשלשה או לארבעה, הרי אלו שלישי:

עין משפט

נר מצוה

י א מיי" פ"ג מהלכות
ענדת כוכבים הלכ' ד
סמנ לאחין מה טוע"ע י"ד
סימן קלט סעיף ד:
י ב ג ד מיי" טס הלכ' ד
טוע"ע טס סעיף ג:
יד ה ו מיי" טס הלכ' ד
סמנ טס:
טו ז מיי" טס הלכ' ג:

רבינו חננאל

אוקימנא בצואה לחה שמחתבת היא ענין חלחית אבר אבר, שחט חגב לעבודת כוכבים ו' יהודה מחיבם וחכמים פוטרים, אוקימנא כולי עלמא כעין פנים בעינן ושאני חגב האיל וצוארו דומה לצואר בהמה וכו' ובהמה שחט לעבודת כוכבים, ורבנן, לאו בהמה היא: אמר רב עבודת כוכבים שעבודתה במקל שיבר מקל בפניה חייבת ושבתה כענין חייב וזריקת דם וזרק מקל בפניה חייב שהיו דרך עבודתה במקל, ואינה נאסרת אותה אינה משתפרת בעת עבודתה כדריקת דם, ופרקינן אבני מוקולים אינן נאסרות אלא מפני שטושה אותן עבודת כוכבים ובכל יום מוסיף ומגדלה, ומקשינן הניחא לר"ע דאמר בעודת כוכבים של עובד כוכבים אסורה מיד, אלא לר' ישמעאל דאמר עד שתעבד אכתי לא פלחה ואתא ופרקינן כל אחת ואחת נעשית עבודה זרה ונאסרת, בתרייתא תשתרי דעיינן לא נעבדה, ופריק רב אשי כל אחת ואחת נעשית תקרובת לעצמי' ותקורבת לחברתה, הנה גמ, הניחא כאלו נעבדה, ומקשינן הניחא דרבי מנא ונחמן פרבילי ענבים ועמרות של שפלים ונאסרות משום תקרובת כבודת כוכבים וזהו נמי כעין פנים איכא, דהא אין נקריבין בעודה בחורת קריבן כיצא אילו, וגם אינה כדריקת משתפרת במאי נאסרין, ופרקינן כגון שצצרן וקצרן מתחלה לכך שנאסר בשעת חתיכה שהיא כעין זביחה: א"ר יוחנן מנין לזובח בהמה בעלת מום מחוסרת אבר אלא בעלת מום בדוקין בשעין חייב, דהא מוט לבדו לכי נח בממה ידיו, שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמרה תורה הבא בשר שחיין ראשי אברין שבה, ומצינו שהעלה מהן נח קרבן, וברא"ה דאמר מנין למחוסר אבר שאסור לבני נח שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אבריה, ומקשינן האי להכי הוא דאתא כו' ופשוטו אי כו', א"ר

ישמעאל דאמר עד שתעבד אכתי לא פלחה ואתא ופרקינן כל אחת ואחת נעשית עבודה זרה ונאסרת, בתרייתא תשתרי דעיינן לא נעבדה, ופריק רב אשי כל אחת ואחת נעשית תקרובת לעצמי' ותקורבת לחברתה, הנה גמ, הניחא כאלו נעבדה, ומקשינן הניחא דרבי מנא ונחמן פרבילי ענבים ועמרות של שפלים ונאסרות משום תקרובת כבודת כוכבים וזהו נמי כעין פנים איכא, דהא אין נקריבין בעודה בחורת קריבן כיצא אילו, וגם אינה כדריקת משתפרת במאי נאסרין, ופרקינן כגון שצצרן וקצרן מתחלה לכך שנאסר בשעת חתיכה שהיא כעין זביחה: א"ר יוחנן מנין לזובח בהמה בעלת מום מחוסרת אבר אלא בעלת מום בדוקין בשעין חייב, דהא מוט לבדו לכי נח בממה ידיו, שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמרה תורה הבא בשר שחיין ראשי אברין שבה, ומצינו שהעלה מהן נח קרבן, וברא"ה דאמר מנין למחוסר אבר שאסור לבני נח שנאמר ומכל החי מכל בשר וגו' אמרה תורה הבא בהמה שחיין ראשי אבריה, ומקשינן האי להכי הוא דאתא כו' ופשוטו אי כו', א"ר למקולס שחייב חיל למקולס שחייב חיל